

INHOKISTA IKONIKSI

Sibelius-monumentti 50 vuotta

Suomen tunnetuin julkinen taideteos, Eila Hiltusen Sibelius-monumentti, täyttää 50 vuotta syyskuussa 2017. Se on kulkenut pitkän tien suuren yleisön inhokista valtakunnalliseksi ikoniksi. Inhokista ikoniksi -näyttely kertoo kuvin, sanoin ja esinein teoksen kuusi vuotta kestäneestä, monin tavoin haastavasta syntyprosessista. Näyttelyn järjestäjä on Sibelius-Seura ry, jolle monumentin toteuttaminen oli sen ensimmäinen suuri hanke.

Ensimmäiseen monumenttikilpailuun 1961 osallistui 50 luonnosta, valtaosin perinteistä esittävää taidetta. Prof. L.A.Puntilan johtamalla palkintolautakunnalla oli suuria vaikeuksia päästä ratkaisuun. Voittaja sentään löytyi, mutta yksikään palkituista ehdotuksista ei kelvannut toteutettavaksi. Seuraavana vuonna järjestettiin uusintakilpailu kuuden palkitun kuvanveistäjän kesken. Sen voitti Eila Hiltunen putkikonstruktiollaan *Passio Musicae*. Sen edeltäjä, *Credo*, oli kelpuutettu ensimmäisellä kierroksella palkittujen joukkoon ylimääräisenä kuudentena ehdotuksena. Eila Hiltunen oli tuolloin 39-vuotias modernin kuvanveiston uranuurtaja, joka oli omaksunut hitsaustekniikan ensimmäisenä Suomessa.

Voitto ei vielä merkinnyt monumentin tilausta. Kilpailulautakunnan asiantuntijajäsenet kannattivat Hiltusen teosta yksimielisesti, mutta Sibelius-

Ensimmäisen vaiheen kuusi palkittua ehdotusta. Oikealla alhaalla Eila Hiltusen ylimääräisenä lunastettu ehdotus "Credo".

Seuran johdossa oli vastakkaisiakin mielipiteitä. Suuri yleisö piti abstraktia muistomerkkiä kansallissäveltäjälle pyhäinhäväistyksenä ja vaadittiin uusintakilpailua, teoksen tilaamista akateemikko Waino Aaltoselta tai koko hankkeen perumista. Lopullinen tilaus tehtiin vasta kesällä 1963, kun kuvarveistäjä oli lisännyt teokseensa uutena vaatimuksena esitetyn Sibeliuksen kasvokuvan.

Sibelius-monumentti valmistui seuraavina vuosina korkeassa, karussa parakissa Helsingin Lauttasaarella. Eila Hiltunen pestasi apulaisekseen 21-vuotiaan hitsarin Emil Kukkosen, joka osoittautui paitsi taitavaksi ammattilaiseksi, myös vaikeiden teknisten ongelmien ratkaisijaksi. Lähes 600:sta putkesta koostuva, yli 20 tonnia painava veistos valmistui hitaana käsityönä näiden kahden ihmisen voimin.

Monumentti muodostuu 14:sta elementistä, jotka hitsattiin yhteen kesällä 1967 veistoksen sijoituspaikassa Sibeliuksen puistossa, Helsingin Taka-Töölössä. Koko kesä kului maasto-, pystytys ja viimeistelytyöissä. Sitä mukaa kuin teos valmistui, sen arvostelu väheni. Arkkitehti Juhani Kivikosken maastosuunnitelma on keskeinen osa kokonaisuutta, vaikka siitä jouduttiin tinkimään kustannussyistä ja kallioperän heikkouden vuoksi.

Sibelius-monumentti vihittiin juhlallisesti 7.9.1967, jolloin Sibelius-Seura luovutti sen Helsingin kaupungille. Tasavallian presidentti ja rouva Kekkonen todistivat tapahtumaa satojen muiden kutsuvieraiden ohella. Eila Hiltuselle hetki merkitsi vuosien uurastuksen päättymistä ja suurta taiteellista voittoa, mutta hän itki kuin äiti joka on juuri menettänyt lapsensa.

Kritiikki vaimeni. Sibelius-monumentin matka inhokista rakastetuksi ikoniksi oli alkanut.

SIBELIUS-MONUMENTTI 50 V -NÄYTTELY

JÄRJESTÄJÄ

Sibelius-Seura ry

Lauri Raita
Esko Häkli
Pasi Kouvusaari
Lea Raikola-Kauranen

TEKIJÄT

Kuraattori ja näyttelyarkkitehti
Käsikirjoitus
Tekninen toteutus
Valokuvat

Severi Blomstedt
Markku Pietinen
Hannu Hellman
Otso Pietinen, Pietinen mainosvalokuvaamo,
Sibelius-Seura, Kansalliskirjasto

Kuvakäsittely
Videot
Rakenteet
Kuvatuorennokset ja painatus
Esinealanat

Markku Pietinen, Tuomas Pietinen
Totti Cantander, Tuomas Pietinen
Messurakenne Oy
Arazzo Oy
Hiltunen-Pietinen perikunta, Kansallisgalleria,
Kansallismuseo

SIBELIUS-SEURA r.y.

Sibelius-Seura r.y. perustettiin 1957 kehittämään Jean Sibeliuksen ja hänen musiikkiinsa kohdistuvaa harrastusta ja esittämistä sekä hänen sävellyksiään koskevaa tutkimus- ja julkaisutoimintaa. Suurhankkeiden toteuttamista varten Seura saa tukea valtiovallalta, yksityisiltä säätiöiltä ja yhteistyökumpaneiltaan. Muuten seuran toiminta perustuu jäsenistön aktiivisuuteen ja luottamushenkilöiden vapaaehtoiseen työpanokseen.

Ensimmäinen suurhanke oli **Sibelius-monumenttikilpailu**, jonka toteuttamisesta ja sen edellyttämästä laajamittaisesta varainhankinnasta Seura vastasi.

Seura vastaa myös joka viides vuosi järjestettävästä **kansainvälisestä Sibelius-viulukilpailusta**. Tämä yksi maailman arvostetuimmista viulukilpailuista järjestettiin ensimmäisen kerran vuonna 1965 Sibeliuksen juhlavuoden kunniaksi.

Sibelius-Seura, opetusministeriö ja Sibeliuksen omaiset perustivat 1972 Seuran aloitteesta **Ainolasäätion**, jonka tehtäväksi tuli huolehtia Jean ja Aino Sibeliuksen kodin Ainolan ylläpidosta ja toiminnasta museona sen siirtyessä 1972 valtion omistukseen. Tehtävää Seura hoitaa yhteistyössä Museoviraston kanssa.

Yksi Seuran kauaskantoisimmista hankkeista on **Jean Sibeliuksen koottujen teosten kriittisen laitoksen** julkaiseminen yhteistyössä Kansalliskirjaston ja kustannusliike Breitkopf & Härtelin kanssa. Tämä kansallinen suurtyö käynnistyi 1996 ja tulee vaatimaan vielä vuosia.

Seura ylläpitää tiiviisti yhteyksiä myös muihin **Sibelius-seuroihin Suomessa ja ulkomailla**. Tällä hetkellä ulkomaisia Sibelius-seuroja on kymmenkunta, joista uusimpina Kiinan ja Italian seurat.

HPP ASIANAJOTOIMISTO

WATCHES & JEWELLERY
Oy Osk. Lindroos Ab

stainless steel & high performance alloys

Jean ja Aino Sibeliuksen oikeudenomistajat
Janne-Olli Järvenpää

